

KASSA

SZOMORÚ VALÓSÁG

2010. február 27. 22:40

Ez a cím már vagy egy éve várakozik új honlapom kapujában.

A terveimben meg még sokkal régebben. Szerettem volna megírni a következő sorokat már jó néhány évvel ezelőtt. E könyvecske ugyanis nem csak egy emlékek volt szánva nekem, és volt főiskolai sorstársaimnak, hanem tanulságos lehetett volna a tanulmányaikat most kezdő fiatalok számára is.

Elsősorban talán fiam is nyerhetett volna belőle tapasztalatot. Talán buzdítást is. A helyzet azonban az, hogy közben már ő is megszerezte mérnöki diplomáját. Aminek örülhetünk...

Van ebben azonban két szomorú dolog is:

- 1, A doktorátust közvetlenül a cél előtt butául föladta...
- 2, Ha utána nézek, a munkám, amit lényegében az elmúlt években a tömeg számára végeztem, s ami miatt e sorokhoz nem jutottam hozzá, nagy részt fölösleges volt... Mai társadalmunk ezt nem értékeli kellő képpen.

Most szaladok egy másik vonat után...

(Amelyiken távolabbi rokonunk, a tehetséges Anna utazik... Követve unokatestvéreivel.)

Megint kések... Az első nyugdíjas hónapom is telve volt egy csomó más, prózai teendővel. De végre talán már elindul a visszaemlékezés. Jön Kassa:

MEGÉRKEZÉS

Az érettségi utáni várt hosszú szünetből lefaragott két nem tervezett föladat: Az egyik az volt, hogy együtt az értesítéssel, hogy fel vagyok véve gépészetre a főiskolára, jött egy terjedelmes lajstrom is, hogy bizonyos példatárból ezeket és ezeket a feladatokat meg kell oldani. Kidolgozni, és majd elhozni, ha jövünk!

A másik meg, hogy a nyári szünet alatt meg vagyunk híva (kötelezően) segíteni építeni az iskola új épületét! (Ha jól emlékszem – két hétre.)

Így aztán egy Napos nyári délután ott álltam a kassai vasútállomás épülete előtt. A közvetlen előzményekre már nem emlékszem. Ami azonban megragadt bennem, az a sok várakozó, érkező, és induló villamos volt. Lehet, hogy azért, mert ilyenek a kisvárosokban nincsenek. Meg talán azért is, mert azokból kellett ügyesen választani. Ügyesen, és szokatlanul... Feladatomat azonban megkönnyítette, hogy a meghívóra odaírták: az internátushoz a kettes megy.

Emlékszem, kicsit izgultam is. Ismeretlen helyen ismeretlen helyre, ismeretlen körülmények közé megyek. Mostani hozzáállásaimhoz képest azonban ez az izgalom valóban csak kicsi volt. Most, sok tapasztalattal a hátam mögött, nagyobb bizalmatlansággal várom az ismeretlen jövőbeli helyzeteket.

Megérkeztem. „Ferka Urbánka”. Így emlegették a gépészek nagy internátusát, az utca elnevezése szerint.

Legközelebbi emléktöredékem: ültem az internátus egyik szobájában az ágyon. Normális átlag körülmények, normális átlag hangulat. Nem is jutottam nagyon tovább, mert nyílt az ajtó, és belépett egy tekintetre intelligens, tőlem kissé kisebb alkatú, szimpatikus fürge fiú.

Kezet fogtunk, bemutatkoztunk egymásnak. Egyből rájöttünk, hogy mindkettőnk nemzetisége magyar. Nehéz megmondani, hogy véletlen volt-e, vagy direkt így (okosan) intézte valaki? Az azonban biztos, hogy óriási szerencsém volt (habár azt akkor még nem teljesen tudtam).

Lajcsinak (Monyok Lajos) nyugodt, megfontolt természete, és az enyéimhez hasonló nézetei voltak. Ez aztán megkímélt bennünket sok kellemetlenségtől, és nagyon jó internátusi együttélést biztosított – azt hiszem, mindkettőnknek.

BRIGÁDOZÁS

Életünk irányítását néhány felsőbb évfolyamos főiskolás végezte.

Ha jól emlékszem, reggelit és ebédet egy nem messze lévő vállalat irodaházában kaptunk, vacsorát pedig a másik internátusban.

Kaptunk munkaruhát, gumicsizmát, sisakot, és legtöbbször lapátot, esetleg csákányt... Majdnem egész idő alatt a hatalmas árkot mélyítettük:

Én a lenti kettő között-mögött vagyok, bal vállam fölött Bubelínyi, jobbszél Bor. Fiala.

Nagy hirtelen három élmény kapcsolódik ezekhez a napokhoz:

1, Egyszer étkezés előtt az említett irodaház előtt várakoztunk, amikor egy kis csoport közeledett a járdán felénk. „A szépségverseny győztese!” - ismerte föl egy jól tájékozott társunk a leányzót, a jövevények sorában.

Nekem azelőtt az ilyesmi nem sokat mondott. No most sem vettem észre semmi szélsőséges dolgot...

2, Először láttam, ahogy a betonkonstrukció tartóin valaki „kopácsol”, valami furcsa dolgot művel. Megtudtam, hogy a keménységét méri, amiről a szilárdságára következtenek.

3, Csodálkozásom közepette egyszer csak bele sikeredett lépnem a semmibe! A nyers betonpadlóban egy olyan fél-méter szer fél-méter nagyságú négyzet alakú nyílásba. Szerencsémre nem estem le rajta az alattunk levő emeletre, a térdem alatt azonban kaptam a nyílás peremétől egy hatalmas ütést. Elég sokáig fájt...

Néha pihentünk is egyet. Elég nehéz volt dolgozni a nagy melegben, de azért nem volt rettenetes, és nem húztuk el magunkat a munkától.

Én: balról a második. A negyedik, azt hiszem, Krušinský.

A SZOBÁN

A példák kidolgozása, és a brigádozás után még egy harmadik esemény is le rövidítette az eleinte olyan hosszúnak látszó nyári szünidőt:

A vezetőség elhatározta, hogy szeptemberben időnapelőtt kezdünk, egy több napos kurzussal. Annak az volt a célja, hogy kioktassanak bennünket: mit hogyan kell csinálni a főiskolán, mi vár ránk, és hogyan kell dolgoznunk.

Pszichológusok magyarázták, hogy előre meg kell ismerkedni a tananyaggal, aztán lejegyzetelni az előadáson, majd begyakorolni, és ismételni.

Szép, okos tanácsok, csak éppen a gyakorlatban nem mindig alkalmazhatók...

A kurzus alatt aztán kialakult az is – ki hol, és kivel fog lakni. Mi elsősök (körülbelül 360 tanuló az évfolyamban) logikusan a legfelső emeletre kerültünk. Ennek az elrendezésnek megvolt a természetes bája! Ahogy vette az ember az akadályokat, ahogy felsőbb évfolyamba jutott, egy – egy emelettel lejjebb, úribb helyre került!

(A felsőbb évfolyamok részben feltöltődtek az ismétlőkkel. Azon felül a földszint nagy részét elfoglalta az étterem, és néhány iroda.)

A szobákra négyen – négyen kerültünk.

Hossz irányban: ajtó, kétajtós szekrény, emeletes ágy, iskolai pad, ablak. A másik oldalon: ajtó, keskeny polcos szekrény, mosdó, emeletes ágy, iskolai pad, ablak. A két oldal között olyan méternyi utacska. Én a mosdónál, fönt aludtam.

Együtt laktam Lajcsival. Harmadik társunk Sklenárik Jaro volt Murányból. Őt, nem tudni miért, egyből elkereszteltük Misonak. Hallgatott is rá. Gyakran viccelődtek Lajossal szlovák – magyar témákról, de mindig csak barátságosan. Miso belegabalyodott egy felszolgálónőbe, amiből neki gondja, nekünk meg témánk lett. Az illető női bájin ugyanis állítólag egy régi harapás foglenyomatait fedezte fel, ami valahogy nem passzolt az elképzeléseibe. Később azonban akadt egy újabb távolabbi ismeret-sége, és vele együtt újabb gondja: hogyan hódítsa meg. Mi, Lajcsival igyekeztünk neki „segíteni”: írd meg, hogy vágyódsz utána, mint fűszál a harmat után – tanácsoltam én...

Negyedik a szobán, egy időre, Gazdag Józsi lett. Őt azonban egy – kettőre elvezényelte tőlünk újságírói ambíciója. Így váltak fokozatosan kényelmesebbekké az eleinte zsúfolt elsős szobák.

ELSŐ ÉVFOLYAM

A tantárgyak:

MRH a dejiny KSČ 2,1,2,1 (előadás, gyakorlat a téli és a nyári szemeszterben)

Matematika 5,5,4,4

Deskriptívna geometria 3,4,2,2

Chémia 2,1,-,-

Základy strojnictva 3,0,-,-

Technické kreslenie 0,3,0,2

Technická fyzika -, -,5,3

Statika -, -,3,2

Technika duševnej práce -,2,-,2

Technická ruština -,2,-,2

Telesná výchova -,2,-,2 és Neslovanský jazyk -,2, -,2

A mai helyzethez képest nagyon sok óra! Ráadásul bonyolította az életet, hogy az egyes előadások, és gyakorlatok is, a város más – más részein elhelyezett épületekben kaptak helyet. Ez aztán jó futásokat eredményezett a köztük üresen hagyott órákon. De még így is – az órarend néha bizony kinyúlt estéig.

A nemzetközi munkásmozgalom előadásaira kevesebben jártak. Én elmentem, egyrészt, mert jártam minden előadásra (tudva, hogy emlékezetemben megragadnak a hallottak, így könnyebb lesz vizsgázni), másrészt meg azért is mert nem voltam hozzá szokva, hogy egy csomó sületlenséget magam kiötöljek, és csak halandzsáljak. Ebből a szempontból ez nekem „nehéz” tantárgy volt.

Néha bizony elolvastam az ajánlott könyvükből két oldal frázist, de mikor megpróbáltam normálisan elmondani a tartalmát, akkor két mondat sem jött ki belőle. Mintha csak kínai, vagy japán szöveg lett volna előttem.

Nézetem szerint ott nem is arra ment ki a „játék”, hogy valami logikus tartalmat fejezzenek ki, hanem hogy minél több divatos fogalmat, és frázist rakjanak össze.

A gyakorlatok logikátlan állításai aztán mindig nagy vitákat eredményeztek, ahol a tanársegédek igyekeztek védeni a hivatalos állásfoglalást.

Egyszer helyettesítés volt. (Az illető nevét később akadémikusi címmel hallottam emlegetni...) Igyekezett velünk úgy „vitázni”, hogy a szocializmus előnyeihez, és a kapitalizmus hátrányaihoz jussunk, de úgy belegabalyodott, hogy logikusan pont az ellenkezője jött ki belőle! Azt hiszem, az az óra még a csoport semleges, vagy kételkedő tagjait is meggyőzte, hogy amit itt hivatalosan hirdetnek, az bolondság...

Ezekon az órákon főleg Krušinský volt formában. Jól oda – oda vagdosott. Érthető, hisz dühíti az embert, mikor sületlenségekkel akarják tömni.

Akkor, 1968/69-ben már újra szorult a politikai hurok, de még meg lehetett engedni egy – egy nem éppen bólogató vitát.

Matematika.

Középiskolai versenyeredményeimet, és gimnáziumi múltomat tekintve, az jön ki, hogy itt nem kellett volna gondoknak felmerülni. Nem is voltak. Sőt! Mindjárt az elején bemutatkozhattam. Az első gyakorlatok egyikén szögek összegének (vagy különbségének?) függvényét fedeztem fel az egyik példában. Egyből alkalmaztam a gimnáziumban levezetett végeredményt. A tanársegéd meg csak nézett, aztán – hogy igaz-e az? Levezettem hát újra. Még formában voltam. Kár, hogy csoportunknak nem az előadó vezette a gyakorlatot... A vizsgán ugyanis kettest adott... Mai napig nem tudom, hogy miért?... Többen azt mondták, hogy magyar ellenes. Az igaz, hogy „szegedi gulyást” emlegetett... De hogy mi tűnt neki összekevertnek, azt már nem mondta, nem kért magyarázatot. Én sem kértem javítást, mivel a kettes belefért az átlagomba. De azért furcsa. A mai napig.

Ettől eltekintve, a tananyagot lelkiismeretesen előadta.

Ábrázoló mértan.

Ez nehéz volt, abból a szempontból, hogy nagy térbeli látást, elképzelést, áttekintést követelt. Szerencsémre én már ebbe is belekóstoltam a szombati gimnáziumban. A helyzetet azonban tovább rontotta, hogy az előadáson a fél évfolyam (körülbelül 180 tanuló) együtt volt. Ráadásul egy hosszú, vízszintes padlózatú előadó teremben. Így a többség mindig nagyon távol volt a közönséges méretű táblától, és nem is nagyon hallotta az előadó megjegyzéseit, aki a tábla felé fordulva, nagy ütemben pontosan vonalzókkal, körzővel szerkesztette a bonyolult ábrákat.

Ami nekem új volt, amit először nem értettem, a „nevlastné body”...

Be is jött – a szóbeli vizsgán... És hozta a következő kettest. De az is belefért az átlagomba. Sajnos a gyakorlatot nekem itt sem az előadó vezette.

Sinay Gyurival voltunk együtt bent a vizsgán. Irigyeltem eléggé, pedig akkor még halvány fogalmam sem volt róla, hogy egyszer majd ennek az intézménynek a rektora lesz, neve előtt, és után egy csomó titulussal. Neki a vizsgáztató vezette a gyakorlatokat. Ismerte. Hallottam, ahogy mondta neki, hogy mivel ő ügyes, egy gúla síkmetszetét oldja meg. Mit nem adtam volna én egy ilyen feladatért? - a „nevlastné body” helyett...

Kémia.

Nagyon furcsa tantárgy volt. Egy tanárnak kellett volna járnia előadni – Brünnből. Nagyon sokszor azonban hiába vártunk rá. Általában aztán jött valaki és szétosztott bennünket.

S ha néha meg is érkezett az előadó, kis idő múlva mindig ugyanahhoz a témához jutott. Nem tanultunk tehát semmit, nem tudtunk semmit. Nem volt világos: ki fog bennünket vizsgáztatni, és miből. Nagy utánajárások eredményeként megszereztük a tervezett előadások követelményeit, és egy tanácsot, hogy kölcsönözzük a kohászok egyik tankönyvét, és igyekezzünk tanulni önállóan...

A vizsgákat végül Ing. L. Repiská CSc. kapta feladatául. A kohászoktól.

Könnyű kérdéseket húztam ki. A lényegük az atommodell volt. Egy kis meglepetéssel. Mindjárt az elején. Hogy: mondjam magyarul!

Nem volt rá szükségem, de jólesett.

A gépészet alapjai, és a technikai rajz.

Két tantárgy. Egy előadó: doc. Ing. Alojz Pažák (később még több titulussal, és több funkcióval). Azt hiszem, főiskolán tanítók példaképének tekinthettük!

Egyik társunk azt mondta: zárdai nővérek nevelték föl.

Előadásait az orvosi kar egyik épületének szomszédságában tartotta, néha a szünetben láttuk, ahogy viszik a koporsót...

Most, tapasztalataim után, csodálkozom azon, hogy néhány ipariskolásnak még ezek a tantárgyak is gondot okoztak...

Fizika.

A tanszék alkalmazottjairól nagyon furcsa történetek keringtek...

„Hunyja be a szemét!” típusúak (bizonyos tanuló-lányokhoz), stb.

Előadónk: Ing. Ondrej Bartko, gyakorlatvezetőnk: Zuzana Skokanová.

Ez a tanársegédnő mintha gyűlölte volna az embereket. Nagyon – nagyon kellemetlen volt. Feldiktálta a példát, szólította az embert a táblához, és egyből küldte is vissza, hívta a következőt. Még egy percet sem hagyott gondolkozásra!

Talán ilyesmiből kifolyólag megcsináltam minden vizsgát a szünidő elején, ezt az egyet azonban szeptemberre hagytam. Az írásbeli kiértékelése után néhányunknak felajánlották a hármast (szóbeli nélkül), a többi meg hogy várjon, még mennek felelni. Az „elit” örömmel elfogadta a felajánlott hármast. Én is. Ez volt az első évfolyamban az egyetlen hármasm. A mai napig nem vagyok benne biztos – jól tettem-e, hogy egyből elvettem? Akkor azonban tudtam, hogy a stipendiumomnak már nem árt. És féltünk... A szóbeli nagyon bizonytalannak tűnt. Nem mintha nem lettem volna felkészülve, hanem a vizsgáztatók kiszámíthatatlansága miatt.

Statika.

Két történet:

1, Az előadó docens a lusta kényelmes embert játszott. Még cigarettázott is a katedra mögött – tág mozdulatokkal, nagy füstfelhőket eregetve.

2, A gyakorlatot egy fiatal törekeny, szégyenlős nő vezette. Az egyik óráján aztán, hogy nagyobb legyen a vicc, az egyik kollégánk direkt egy nagyot fingott. Nem standard szituáció...

Német nyelv.

A magyar, szlovák, orosz nyelv mellett, a gimnáziumban egyedül a német jöhetett volna még számba, de minket, technikai pályára készülőket, attól is elvágott az óra-rendünk. Mégis, a főiskolán ezt választottam, mivel a többiről lényegében még ennyit sem tudtam. (Mellesleg, választásomat most rossznak tartom...)

Sajnos a német oktatása a főiskolán sem ment jobban.

Egy idősebb „néni” „tanította”, aki a vasgyárnak szolgált – mint tolmács. Vagyis a heti két óra nagyon sokszor elmaradt. Ráadásul sokan közülünk fel sem fogták az újabb idegen nyelv jelentőségét – ami a szocializmus idejében érthető is volt. Magam is csak az utolsó percekben tanultam meg úgy – ahogy az aktuális leckét. A németet mindig kiszorította más, sürgősebb, nehezebb tantárgy, aktuálisabb feladat.

Tanítónőnk egy – kettőre észrevette, hogy a csoport legtöbb tagja még a múlt időt sem tudja kifejezni, úgyhogy a második félév ezzel telt el – eredménytelenül. Sajnos... (A politikai változás után ez sokunknak hiányzik!)

Orosz nyelv.

Nagyon furcsa eset. A gimnáziumban oldalszámra kellett magolnunk az orosz szövegeket, beszédképességünk azonban közel volt a nullához. No, nem nagyon voltak jobb helyzetben szlovák főiskolás kollégáim sem. Ők többnyire elferdített szlovák szavakat használtak, oroszosnak vélt kiejtéssel. Mármint – akik az én csoportomban voltak. Két csoporton kívül ugyanis a többinek az oroszul nem volt semmi baja. Közvetlen „68” után nem volt az orosz divatos, mással szórakoztak a rá szánt órákon. Csak két csoport volt kivétel... A mi tanítónk komolyan vette a dolgát.

Meg én is... Bántott, szégyeltem, hogy mint a csoport vezetője – én is buta vagyok. Fogtam tehát a dolgokat, bevezettem egy magán – füzetet, tanultam a szavakat, szövegeket magánszorgalommal. Nagyon nehezen ment, de ment. Észre vette ezt tanítónk is. Az év végén egyest adott, megjegyzéssel, hogy nem teljesen tiszta, és hogy nagyot fejlődtem.

ELSŐS TÖRTÉNETEK

Ebédre, vacsorára jártunk az iskolai konyhára. 2,60 korona volt egy jegy, ráadásul az étterem az internátusban volt. Különben én is, Lajcsi is olyan otthon megszokott stílusban reggeliztünk, esetleg uzsonnáztunk: legtöbbször kenyér, szalonna, citromos teával. Néha lekváros kenyér, néha alma.

Nagyon hasznosnak bizonyult a pohár vízbe meríthető „spirál” forraló. Lajcsi érdekes módon fogyasztotta az italokat. Apródonként, kortyokban. Egy pohárral kitartottak neki órák hosszát.

Egy időben felszerelésem tovább bővült. Nagynéném kis vasalót küldött. Azt azonban valaki elvitte, még mielőtt kipróbálhattam volna. De nem is volt hozzá nagy kedvem...

Veszélyek is leselkedtek az emberre...

Egy ízben (talán vasárnap) magamra maradtam. Lajcsi közel lakott, hazalátogatott a hétvégeken falujába. Kint szépen süttött a Nap. Elhatároztam hát, hogy sétálok egyet, aztán leülök valami parkban. Ott fogok tanulni, ahogy a pszichológusok javasolták. Féltettem azonban a pénzemet, nem akartam az üres szobában hagyni. Vittem tehát magammal.

Sétáltam, sétáltam, aztán leültem egy magányos padra – az állomás előtti parkban. Kezdttem tanulni a kémiai képleteket.

Egyszer csak leült mellém egy tölem nagyobb, elhanyagolt öltözetű illető. Arcán régebbi verekedések nyomai látszottak. Balkezével a pad támasztója mögött átkarolt, és elkezdett – szépen... - beszélni, hogy adjak neki pénzt. Nem jól néztek ki a dolgok, de néha érvényes, hogy „többet ésszel”... Vonakodtam, majd előhúztam a pénztárcámat. Kinyitottam, és keseregtem, hogy itt van öt korona, de hogy nekem is szükségem van rá.

Az illető nem volt valami érzékenykedő, egyből elvette, megjegyezve barátságosan, hogy jöjjenek este oda a büfébe, és ő majd vesz nekem csirkesültet! Elment. Én is boldogan keltem föl a padról, de azért igyekeztem vissza a szállásra. Az üres pénztárcámmal, de a vagy háromszáz koronás költőpénzemmel! Amit előrelátóan máshol vittem...

Talán még ennél is veszélyesebb volt egy másik helyzet, amiről azonban csak sokkal később szereztünk tudomást.

A mozgalmas 68-as időszak elején mindenféle sztrájkok, tüntetések is folytak. Több főiskolás is kihasználta ezeket.

Egyszer későn este is nagy sürgés lett a folyosón. Valakik valami megmozdulásra buzdították a népet. Mi már ágyban voltunk, így nem is érdeklődtünk, elhatároztuk, hogy meggyünk aludni.

Csak jóval később tudtuk meg, hogy a kintiek közül hiányunkat valaki észrevette, és kicsiben múlt, hogy nem jött a felbuzgult tömeg összeverni bennünket...

Első évfolyamom történetét egy blamázzsal zárom.

Még a tanévkezdés elején játszódtott le.

Jött az egyik előadásra egy illető, hogy ünnepélyes fogadalom-tétel lesz a tanévnyitó alkalmából. Kereste Sinayt, hogy majd ő mondja az esküt. Gyuri hiányzott. Sportoló volt, síelt, valami összpontosításon lehetett.

A második jelölt én voltam. (Biztosan jól sikeredett a felvételi IQ teszttem...)

Kaptam tehát egy szöveget, papíron, amit majd nekem kellett elmondani. Vittem magammal haza, még a vonaton is tanulmányoztam.

Két dolog problematikus volt benne.

Az egyik, hogy hogyan mondjam a dekan szót. A szlovákoknál még kevésszer hallottam, azonban mindig másképpen (például gyekan- ként is...), és teljesen elütőn a mi magyar dékán-unktól, holott ezt nemzetközi fogalomnak tekintettem.

A másik meg, hogy a szövegben benne volt az „esküszünk” szó. Emeljem közben a kezemet?, vagy ne? Nem volt akivel megtárgyaljam... Református révén katolikusok viselkedésének tulajdonítottam a kézemelést. Azonfelül olyan átmeneti idő volt. Már újra a szocializmus felé lejtettünk, és ott ugyebár az ilyen eskütétel nem volt kíváncsú, sőt! - előnytelen helyzetbe tolta az embert.

Napokig nagy volt a dilemma... És eljött a pillanat. A sok ünnepi beszéd után egyszer csak nekem is beintettek, a telt aula előtt.

Elmondtam. Magyarosan és röpké kézmozdulattal.

Nem szólt senki semmit... Viszont ez volt az utolsó ilyenemmű szereplésem. Nem hívtak sem az attraktív szakra, sem a pártba...

Ez is olyan dolog, amiről máig sem tudom, hogyan lett volna jó...

MÁSODIK ÉVFOLYAM

A tantárgyak:

Filozófia 2,1,-,-

Matematika 3,2,3,2

Technická fyzika 4,3,-,-

Labor. cvič. z fyziky -, -,0,2

Technické kreslenie 0,2,-,-

Kinematika 3,2,-,-

Dynamika -, -,3,2

Pružnosť a pevnosť 3,3,3,3

Náuka o materiále -,4,2

Cvičenie v dielňach

Neslovanský jazyk -,2,-,2

Telesná výchova -,2,-,2

Exkurzia

Zimný výcvikový kurz

Letný výcvikový kurz

Vedecký komunizmus

Ahogy látjuk – megint jó sok tantárgy, jó sok óra!

Szilárdságtan.

A gépészet alapjának tekintem. Eléggé igényes, de nagyon szép és szükséges tantárgynak tartom. Prof. Ing. Alexander Doktor, a dékánunk adta elő. Idős szikár nagy tudású szakember volt. Az a hír járta róla, hogy valami köze volt a repülő konstrukciókhoz. Mindenki nagyon tisztelte.

Előadások, magyarázatok közt észrevettük enyhe rejtélyes mosolyát. Ki tudja mi volt az oka? Észrevette, hogy tapadunk a szavaihoz? Vagy tudta, hogy egyből nem mindig értjük amit mond? Vagy érezte, hogy hasznos, szép dolgokat ad át?

A szilárdságtanhoz kötődik, hogy az egyik tanársegéd felajánlotta nekem a „pomocná vedecká síla” elnevezésű „állást”. Feladatokat kellett megoldanom, azután átlát-szó pausz-papírra szépen leírni. Valószínűleg, hogy ki tudják őket vetíteni, esetleg, hogy tudják őket másolni. Nem volt ez túlságosan sok munka, és havi 200 koronát eredményezett. A szociális, és a tanulmányi stipendiummal együtt egészen gazdaggá tett. És egy kicsit megtiszteltetésnek is éreztem.

Az igazsághoz tartozik viszont az is, hogy az egyik példával melléfogtam, amiért aztán szégyenkeztem is. Ebben az esetben hiányzott az ipari... Az egyik biztonsági tényezőt a megengedett értékből, nem pedig a határértékéből számítottam. Akkor ezek a dolgok nekem még újak voltak.

Anyagismeret.

Ezek a dolgok is ismeretlenek voltak kezdetben. Át kellett kászálódnom egy „határon”, míg világossá váltak a fázisváltozások diagrammjai.

A vizsgán meg megkövetelték sok anyag ismeretét: hogyan jelölik, és hol használják őket? És szerkezetük felépítését is a mikroszkópos képek alapján.

Műhelygyakorlat.

Egy inasiskola műhelyeibe jártunk esztergályozni, hegeszteni, ...

Nem nagyon magyaráztak semmit, mert ezek a dolgok az iparik tanterveiben is benne voltak. Nekünk, gimnazistáknak viszont újdonságnak számítottak.

Német nyelv.

Másodikban a szakkifejezések, szakszövegek következtek. A főbb ágazatokból. A nagy nehézségeket munkamegosztással próbáltuk áthidalni. Felosztottuk egymás közt a témákat. Nagy nehezen mindenki feldolgozott, lefordított egyet, amit aztán sokszorosított. Legkönnyebben úgy hogy átírta több kopírpapírral. (Akkor még nem volt hol másoltatni, vagy nyomtatni. Írógéphez jutni is csak nagy ritkán tudtunk.)

A vizsgán aztán félhivatalosan használhattuk néhány jegyzetünket.

(Jelenleg ennek az anyagnak már az egy százalékát sem tudom. Évtizedekig nem volt rá szükségem. Most meg már késő...)

Testnevelés.

Erre az időre nincs jó emlékem. Úszni jártunk. Én meg mint a balta... Az ilyen balták aztán mentünk a nyári úszó-kurzusra is. Sátor alá. Majdnem megfulladtam...

A nyári kurzus előtt volt még egy téli kurzus is.

Síkurzusra mentünk „Tále”-ra. Chatára. Az már jobban ment.

És az élmény? ...

Mi akkor még nem voltunk olyan „fejlettek”, mint a mostani fiatalság. Mindenkinek feltűnt tehát, hogy az egyik ifjú közülünk más volt.

Esténként lefekvés után eltűnt a két (láthatólag is) ugyancsak fejlett felszolgálólány szobájába. Hajnalban kúszott vissza – mint egy kifacsart rongy. Nagyon érdekes élményeit imitt – amott megosztotta velünk is. A leányok ugyancsak nagy gyakorlattal bírtak... És rajtuk az átvirrasztott órák sem látszottak. Hordták a reggeli teát, mintha mi sem történt volna. Persze megkülönböztetett figyelemmel a pajtás felé.

Exkurzió.

Több napos autóbuzskirándulás volt az egyes nagy üzemekbe, gyárakba. Közben érintettük például Trencsényt, Beckó várát, stb.

Busztársak. Balról a negyedik a vezetőnk. Én: ugyanabban a sorban, jobbról a 3.

Állósor, jobbról: 1. Boris Fiala, 2. én, 4. Jozef Zon – az örökös tréfamester.

És utazunk tovább...

MÁSODIKOS TÖRTÉNETEK

A második évfolyam számomra nagyon rosszul kezdődött. Lajcsi eltaktikázta a dolgot. Nyáron elment Magyarországra, az utolsó időpontra hagyott egy vizsgát, ami aztán nem sikeredett neki. Ebből az következett, hogy én lakótárs nélkül maradtam, s mint ilyen, áttettek egy másik internátusra, ahol csak néhány gépész lakott. Már ez magában is hátrányos, de ehhez még hozzá jött az, hogy a szobán hárman voltunk, és a másik kettőnek részben volt lezárva az előző év. Most tehát időmilliomosok voltak. Az egyik járt dolgozni. Amikor éjjel tízkor megjött, akkor lefeküdt, maga mellé készítette a könyvet, hogy majd tanul. Átvilágította az éjszakát. Ha fölriadt, akkor néhány percre lapozott, majd újra aludt...

A másik szintén éjjel tíz körül éledt fel, akkor kezdett „tanulni”. Ő ráadásul még cigarettázott is! Meg... rádiót hallgatva „tanult”...

Napközben aztán ők kialudták magukat, míg én álmosan az előadásokat és gyakorlatokat jártam. Számomra ez nagyon nehéz időszak volt.

Félévkor végre sikerült visszakerülnöm a régi internátusra.

A két otthagzott „társ” nem volt sikeres – ahogy az várható is volt.

Az én sikerem is csak részben volt siker. Egy csomó lakótárs kicserélődött mellettem.

Az egyik új lakótársam már idősebb volt. Apja valami nagy katonatiszt, de ő ki tudja miért? egy mély katolikus csoporthoz kapcsolódott. Együtt jártak brigádozni, a papokkal tárgyalni, ... „Egészségesen”, ájtatosan éltek. Például bodzateát ittak.

Egyszer egy társukat ünnepelték, nálunk a szobán. Voltak vagy hatan, ünnepélyesen felöltözve, szent beszédekkel, szendvics kenyérkéekkel. Engemet is megkínáltak.

Előzőleg leesett egy apró fekete halacska („sprot”) az egyik kenyérkéről. A jelenlévő ifjú nőszemély megmosta, visszatette. Akkor figyelembe sem vettem. Csak mikor kezdtem rágni a kenyérkét. Akkor gondoltam rá újra. A halacska olyan természetes, olyan nedves, de főleg hideg volt...

Azóta is emlegetem a katolikusok vendégszeretetét, ügyességét...

Még egy élményem, tapasztalatom volt. Azon a másik internátuson az ismétlős fiú gazdag falusi családból származott (lehet, hogy azért is nem tanult...). Akkoriban divatos igazi elegáns bundában járt, és Playboy lapokban gyönyörködött.

Én mindkettőt ott láttam először... Lehet, hogy említettem otthon, mert egyszer csak kaptam az egyik nagynénémtől 50 Tuzex bont. Ez számomra akkor szép nagy pénz volt, de ugyancsak aprócska ahhoz, hogy olyan szép bundát vásároljak magamnak én is... Pálinkára, cukorra, csokoládéra viszont sajnáltam költeni...

Nézegettem hát nagyokat, először életemben a Tuzexban, és nem tudtam belőle mit vásárolni! Végül már nagyon untam, vettem hát elkeseredetten egy tollkészletet. Drágán, fölöslegesen. Nem is tartott sokáig...

HARMADIK ÉVFOLYAM

A tantárgyak:

Politická ekonómia 2,2,2,2

Experimentálna pružnosť 0,2,-,-

Hydromechanika 3,2,-,-

Strojárska metalurgia 3,2,-,-

Časti strojov 3,2,3,2
Elektrotechnika 3,2,2,2
Konštrukčné cvičenia z častí strojov -, -,0,3
Termomechanika -, -,4,2
Obrábanie -, -,3,2
Matematika – Nomografia 2,1,-,-
Telesná výchova 0,1,0,1
Exkurzia
Vojenská príprava

Újra egy csomó érdekes új tantárgy. A legjellemzőbb azonban a harmadik évre az, hogy azt tartották róla: aki ezt az évfolyamot sikeresen zárja – az már mérnök! Itt volt ugyanis a három legnehezebbnek tartott tantárgy – a termomechanika, a gépalkatrészek, és az elektrotechnika. No, és mellesleg, itt kezdődött a katonai kiképzés is – a fiúk számára.

Politikai gazdaságtan.

Elvont, a frázisokon rágcsálódó, tudóskodó tantárgyat csináltak belőle. A semmiről nagyokat dumáló, halandzsáló ember kellett volna hozzá, nem technikus...

A nagy „élmény”: a vizsga. Készültem. Összeszedtem amit lehetett. (Ilyen tantárgyaknál – ahol nincs exakt matematikai összefüggés, azonban nehéz tudni, hogy mit is kellene tudni?, speciálisan az adott vizsgáztatónál...) Máig sem tudom eldönteni, volt-e a vizsgáztatónak esetemben valami furcsa logikája?, látott-e valami összefüggést, vagy csak nem akarta osztogatni az egyeseket? Elég az hozzá, hogy beszédünk vége felé (mikor nekem nem tűnt úgy, hogy rosszul állnék) egyszerre csak maga elé tartotta függőlegesen a töltőtollát, és nekem szegezte a kérdést: „mi ez?”! Feleltem valamit, mire ő újra: „mi ez?”! Így ismétlődött ez néhányszor. Én igyekeztem azután az ő képtelen fogalmaikkal jellemezni a szerencsétlen tollat, de semmi sem tetszett neki. Fogalmam sincs, mit akarhatott hallani. Vagy hogy egyáltalán akart-e valamit hallani? ...

Hogy adja a hármast...

Ilyen semmi tantárgyból az csúnya jegy. De elvettem. Úgy gondoltam, mi ilyen „nyelven” máskor sem tudnánk szót érteni...

Kísérleti szilárdságtan.

Átlátszó (plexi) műanyagból volt az alkatrész modellje. Terheléskor, a polarizált fényben, jellemző sötét vonalkák rajzolódtak ki rajta. Ahol változott a tárgy alakja, ott a vonalkák besűrűsödtek. Mi ezt pontosan lerajzoltuk. Házi feladatul kaptuk: kiszámítani belőlük a feszültségek pontos értékét az egyes helyeken. Azt, hogy hogyan növekszik az anyag terhelése az alakváltozás helyén.

Ilyet még nem csináltunk. Bíbelődtünk vele eleget! Legtöbb kollégánk már abba is hagyta. Nekem nem hagyott nyugtot. Spekuláltam – mint mikor a matematikai olimpiász feladatait oldogattam (több napig is...). És egyszer csak most is „megvilágosodott”... A vonalak fokozatosan mutatják a feszültség változását, de! összhatásuk egyenlő az egész (kinti) terheléssel. Még jóformán ki sem számítottam, mikor kopogtattak az ajtón, és belépett Fiala Borisz. Ő is eljutott a megoldáshoz. Együtt gyorsan megbeszéltük, pontosítottuk. Nagyon jó érzés volt. Az is hogy rájöttünk a megoldásra, de az is, hogy bizonyos módon „megtiszteltük” egymást.

Itt még ki kell térnem két dologra:

1, Bevett szokásunk volt, hogy ha valamire úgy 90 – 95 százalékra rájöttünk, akkor átléptünk barátunkhoz (akit elismertünk) megbeszélni vele a dolgot.

Én legtöbbször Kertész Imréhez, meg Kardos Gyuszihoz. Velük egy időben szomszédok voltunk.

2, Többségünk mindig bekopogott, mielőtt belépett volna az idegen szobába.

Gépészeti metalurgia.

Öntvények, kovácsolt alkatrészek, hajlított alkatrészek, ... gyártásáról, számításáról tanultunk. Nem lett volna túl nehéz anyag, még nekünk, volt gimnazistáknak sem, csakhogy! - nem volt hozzá jó könyvünk. Ajánlották Čabelka hatalmas szakkönyvét, azt azonban lehetetlenség volt megszerezni.

A gyakorlatot egy decens mérnöknő vezette. Úgy harminc év felé járhatott. Nem mindennapi, aszimmetrikus, érdekes, ápolt frizurát hordott. Egyik oldalról takarta az arcát, a másiktól nem. (Mint Marlene Dietrich egy időben, csak simábban.)

A sors úgy hozta, hogy ő is vizsgáztatott minket. Az egyik kérdésem, hogy „zakružovanie”. Azt is tudtam, csak éppen nem ismertem a konkrét gép konkrét elrendezését a ... könyvben levő konkrét kép szerint. Mivelhogy ahhoz a könyvhöz nem tudtam hozzájutni... A füzetbe pedig azt az ábrát nem rajzoltuk.

Újabb hármas...

Azt hiszem, kissé szigorúan osztályzott.

És talán általánosan úgy néz ki, hogy az ilyen ifjú hölgyek többségének nincs alkotó fantáziája, sem bizonyos nagyvonalúsága, viszont az adott anyagot keményen bema-golták, és pontosan azt követelik. (Jobban is megfelel nekik a tanítás, mint a gyakorlatban dolgozni.)

Gépalkatrészek.

Doc. Čepel... Az egyik jellegzetes oktató...

1, Ahogy jártunk a volt dekanátusra, az egyik folyosó zárt udvarra néző ablakai-ból „csodáltuk” „Čepel” híres hajóját. Mindenki tudta, hogy ragasztással készül (na-gyon, nagyon lassan), és mindenki spekulált, hogy mi módon kerül majd ki a zárt udvarból?

2, Kedvenc témája az egyfogú fogaskerék volt...

3, Az előadásokra mindig hozta magával az egyik doktorátusra készülő társát, akit mindig ugratott, aki a rengeteg ábrát rajzolta neki krétával a táblára.

4, Kigondolta a szinte teljesíthetetlen vizsgát...

Azt hiszem négy óra volt rá adva. Habár a kérdések is nehezek voltak, a fő gond másból - a feladatok számából! adódott! Egyszerűen - nem győzte senki...

Készültem, tudtam, igyekeztem, de mikor az idő vége felé közeledvén összeszámol-tam a halom teleírt, telerajzolt, teleszámolt papír tartalmáért járó pontokat, elké-pedve állapítottam meg, hogy a felétől éppen már több van, azonban az egyeshez eljutni lehetetlen...

Újabb hármas! (Az adott esetben azonban ennek a hármasnak mindenki örült...)

A történetnek itt még nincs vége. Arra valamikor októberre, novemberre ke-rült sor. Este hívták évfolyamunkat az internátus nagy termébe. A tanársegéd, akire az évfolyamunk vezetése volt bízva, igyekezett rábeszélni a hallgatókat, akiknek még hiányoztak a vizsgáik, hogy jelentkezzenek, menjenek! Többen szót is fogadtak. Ké-sőbb mesélték, hogy a nehéz vizsgát, a gépalkatrészekből, már három pontért is megkapták. Normális időben a határ a hármasért 13 pont volt a 20-ból. (Legalábbis így emlékszem...)

(Úgy látszik, már akkor is kellett, a főiskolának is, teljesíteni a tervet...)

Termomechanika.

A termomechanikát speciálisan augusztus végére hagytam. Akkor már a „zsebben volt” az egyes a többiek által retteggett harmadik tantárgyból, az elektrotechnikából!

Szerintem a termomechanikában nem tanultunk túl sok képletet, különösen nehéz matematika sem kellett hozzá, viszont az eredményt az ember nehezen rakta össze...

Jó volt, hogy nekem a gyakorlatot az előadó tartotta. Ing. Máca.

Perfekt jegyzeteket lehetett készíteni előadásaiból. A gyakorlatokon meg többnyire ő számolt, így nagyon sok jól megoldott feladathoz jutottunk. No, de azért kérdezett is. Kedvenc mondása volt, ha valaki nem tudott felelni (ami gyakran megesett...), hogy: „egy átlagos foxterriér is okosabb, mint maga”. Persze – csehül...

Mikor meg egyedül kellett számolni, és valakit rajtakapott, hogy a szomszédja füzeté felé pislog: „ne feledjék, hogy a szomszéd mindig nagyobb ökör”.

Én úgy tartottam, hogy egy ilyen nehéz tantárgy jobban tanulható egy gyorsan, könnyen áttekinthető füzetből. Igyekeztem tehát szép jegyzeteket vezetni. A fontos dolgokat még színes ceruzával is jelöltem. Előadónk észrevette, és év végén elkérte füzetemet. Gondolom: lekopírozta... (Ő nekünk az előadásokat bővebb témákból szűkítette.)

Eljött a vizsga.

Megoldottam minden példát. Egy nagyon apró szépséghibával: az egyik részben a megoldás másodfokú egyenlet gyökeinek kiszámításán át vezetett. Fölírtam a képletet, de a behelyettesítésnél más számjegyet kanyarítottam az egyik helyre. Utólag rá gondolván: lehet hogy párhuzamosan ellenőriztem valamit előbb, és az volt az eszemben. De egyből észre is vettem. Áthúztam, és folytattam helyesen.

Mentem egyből a szóbelire, melynek része volt az előbbi feladatok megoldásának kiértékelése, megvitatása is. Nem volt több hiba, azonban a vizsgáztató szóvá tette az áthúzott dolgot. Meglepődtem.

Ing. Máca beírta az egyest.

Nagyon, nagyon nagy teljesítményként könyvelem el.

Szépen süttött a Nap, és én nagyon jó érzéssel mentem vissza az internátusra. Meg volt mind a három rém – vizsga. Nem is akárhogy!

Annál értékesebb ez az egyes, hogy ez normális vizsga volt. Itt nem nagyon lett volna elég csak a szerencse, és mellébeszélni sem lehetett.

Ing. Máca nagyon szigorú, de korrekt tanító volt.

Fémmegmunkálás.

E tantárgy leírását át akartam ugrani, mert hogy „nem mond” semmit. Most azonban eszembe jutott, hogy itt is volt nem tipikus történet. (Aminek normális körülmények közt nem kellene előfordulni...)

Asszisztensünk idős, furcsa emberke volt. Nem sokat tanultunk tőle. Csak mérnöki titulusa volt, lehet, hogy későn jött a főiskolára... Furcsán beszélt, furcsán viselkedett. Egyszer megszívta az esztergapad csövecskéjét, mikor azon nem akart menni a hűtőfolyadék...

A vizsga is furcsán kezdődött, és hasonló módon folytatódott is.

Egyből reggelre oda rendeltek bennünket. Aztán vártunk, és vártunk... „A docens elvtársnak munkája van”... „A docens elvtárs még nem jöhet”...

Arról sem volt fogalmunk: vizsgáztatni fog-e, vagy írni fogunk?

Nagyon nagyon sokára elhatározták, hogy írni fogunk! Meg is írtuk. És – megint vártunk. Már éhesek is voltunk, - de hogy nem mehetünk el...

Elkezdték exotikus történetek keringeni, hogy melyik tanár hogy vizsgáztatott... Például az egyik éjszaka. A másik utazás közben a vonaton.

Több óras várakozás után jött vizsgáztatni – a tanársegéd!

Leültetett vagy ötünket félkörbe. Kezdte kérdezni az elsőt. Amit az nem tudott, azt adta föl a másodiknak. Ha az sem tudta, tovább a harmadiknak. Vagyis – nekünk mindig csak a nehéz, esetleg nem is tanított anyag jutott! Jókora disznóság volt. És az is, hogy a vizsgát a docens írta alá. Holott, ott sem volt.

Hármas... Eszünkben sem volt javítási lehetőséget kérni. Ilyen helyen? ...

Nomográfia.

Nomogramokat készíteni ma már nem nagyon aktuális. De akkor láttuk, hogy egészen nagy elmélete van. Most azonban megint egy kapcsolódó dologról fogok írni: Teoretikusan választhattunk, hogy a matematikán belül a nomográfiát, statistikát, vagy az imaginárius számokkal való számolást választjuk. Az a hír járta, hogy ez utóbbi a legnehezebb közülük. Néhányan azonban úgy gondoltuk, hogy a jövőben valami komoly munkáknál hasznát vehetnénk. Jelentkeztünk tehát oda. No, nem nyitották meg! Így sodródtam a könnyebb nomográfiához.

Katonai szolgálat.

Újabb „érdekesség”... Harmadikban és negyedikben a fiúk egy napot minden héten katonásdival töltöttek! Vizsgák is voltak belőle, amiket azonban a többi vizsga mellett nem számoltak, mintha nem is lettek volna.

Érdekes volt a kezdet. Kivittek bennünket a futballpályára. Hosszú sorokban álltunk a forró napsugarakkal szemben. Kezdték bennünket oktatni, hogy hogy kell menetelni. Annyit magyaráztak, hogy némelyik ifjú átmenetileg egészen beledilizett. Ugyanazt a kezét tolta előre, amelyik lábával lépett... Jó komikusak voltak.

Aztán az egyik csak supp – kidőlt a sorból. Gondolom nem is a meleg, hanem az összpontosítás miatt.

Csoportokba osztottak bennünket, kijelölték a csoportok vezetőit is. Reggelente aztán sorakozás, jelentés, és menetgyakorlatok.

Kettős szerencsém is volt:

Csoportunkból az egyik kolléga ismételt, így nagyon okosan, őt jelölték főnöknek. A másik dolog meg, hogy a bohóckodást csak mérsékelten éltük át, ugyanis mechanikusokat akartak belőlünk képezni. Repülőgépekhez. Tanultuk a rádió adó – vevő készülékek felépítését, működését, kezelését. A magasságmérő, az azonosítórendszer, és más műszerek elvét.

Keveredett néha az ilyenekhez egy kis ismertetés a fegyverekről, repülőkonstrukciókról, topográfiáról, stb.

Schvartz őrnagyról, Klinda alezredestről, csak elismeréssel szólhatok.

Élményeim:

1, Egyszer a város szélén, réten voltunk. Szünetet rendelt el, aki velünk volt. Mindnyájan leheveredtünk a fűbe. Vezetőnk is. Kis idő múlva azonban megszólalt: civil öltönyben nem dőlnének a fűbe! Igaza volt. Meg sem gondoltuk...

2, Egyszer reggel ellenőrzést kaptunk. Ott volt a katonai tanszékünk idős vezetője is. Sietett eléjük – jelenteni. Mellét kifeszítette előre, így feneke kidülledt hátra, és mivel sovány, cingár volt, oldalról (többünknek eszébe jutott) úgy nézett ki mint egy ifjú kakas...

3, Máskor már „hazafelé” tartottunk a pályáról. Alakzatban. Menetelve. Gépfegyverekkel a vállainkon. Az utcán. Velünk szemben egy ifjú nő közeledett a járdán.

A vezetőnk egyből „kapcsolt”. A „bodáky tasit” vezénylet mintájára annak egy aktuális nem hivatalos változatát ordította el. Kívánczik, hogy azt írjam: a nő elpirult, az igazság azonban az, hogy nem tudom, igen-e? Nem figyeltem meg. Biztosan a többi sem, mert annyira röhögünk, hogy a könnyeink csurogtak...

HARMADIKOS TÖRTÉNETEK

Minden szobán volt vezetékes rádió. Azon keresztül azonban csak egy műsorhoz jutottunk, ami nem mindig volt szerintünk. Meg: annak idején sokszor hallgattuk a Szabad Európa és Amerika Hangja műsorát (titokban), ha volt hol...

Így érlelődött bennem a gondolat, hogy jó volna venni egy tranzisztoros kis rádiót. Akkor ezek a rádiók még nem voltak elterjedve, nagy választék sem volt, és az áruk sem volt alacsony. Nagy nehezen, a Lajcsi rádiójától ihletve, kiválasztottam a Dolly nevű készüléket. Azt azonban vagy három változatban gyártották, és éppen a rövid hullámos változatot nem tudtam megszerezni. Vártam tehát. Közben nagynénéim összeadták a pénzt, és vettek egy kis ügyes orosz rádiót. Nagyon sokáig használtam!

A vezetékes rádió szombatonként, vasárnaponként este nagy galibát csinált. Ha a szomszéd szobából a lakók hazamentek, a rádiójukat meg nem kapcsolták ki. Az ember nem tudott tőle elaludni. De ennek is megtaláltuk a megoldását: a drótok a folyosón vezettek, lekapcsoltuk az adott szobát.

Meglátogattam Lajcsiékat is a falujukban. Olyan családiasabb a falu, mint a város. Lajcsi közben, közös barátunkkal „Bubi” Gyurival együtt, letette a vadászvizsgát. Azt hiszem, nagyon szép hónapokat éltek át.

A harmadik végén specializációt kellett választani. Én világosan a konstrukciós szakra irányultam. Konkréten: Stavba dopravných strojov a manipulačných zariadení. Az utolsó pillanatban azonban halkan eljutott hozzám a hír, hogy az egyik professzor új szakot próbál indítani, a formatervezést. Mivel már hosszú évekkal azelőtt autó karosszériákat terveztem, nagyon érdekelt a dolog. El kezdtem kutatni, megpróbáltam én is oda jutni. Megtudtam, hogy a titkos csoportban Sinay, Jarema, Bigoš, és még egy, vagy két ifjú van. Egy baráti kör. S egyből erélyesen el is utasítottak. Hogy mást oda már nem is vesznek fel... (Most mindhárman ott tanítanak a főiskolán, de tudomásom szerint csak Jarema a szakmájában.)

NEGYEDIK ÉVFOLYAM

A tantárgyak:

Konstr. cvičenie z častí strojov 0,3,-,-
Konstr. materiály 2,0,-,-
Metodika konštruovania 3,0,-,-
Strojárska metrológia 2,2,-,-
Organizácia a riadenie 3,2,-,-
Regulácia a meranie 2,2,3,2
Hydraulické a pneumatické zariadenia 3,2,0,2
Energetické stroje 2,1,2,1
Vedecký komunizmus -, -,2,1
Elektrické zariadenia -, -,2,2
Výpočtová technika -, -,2,2
Dynamika strojov -, -,2,2

Vojenská příprava

Telesná výchova 0,1,0,1

Exkurzia

Exkurzia na MBV

Vojenské sústredenie

Megint voltak normális, és kevésbé normális tantárgyak is. Némelyik kevésbé normális i jó lehetett volna, ha az előadója jól végezte volna a munkáját.

Hidraulika.

Néha jött, néha nem, a kinti előadó. Valami üzemben dolgozott, ki tudja milyen munkakörben. Mondott valamit, de az messziről sem volt a tananyag rendszeres építése, átadása. Megfelelő könyvünk sem volt hozzá. Végül aztán ajánlotta a Příručka hydraulických pohonů kézikönyvet – amit végül én is megvettem. Abból tanultam meg az anyagot.

Számítástechnika.

Nehéz, de precíz intelligens tantárgy volt.

A téli szemeszterben az analóg számítógépekről, a nyáriban a numerikus gépekről. Az első félévben mindig írásbelivel kezdtünk. Azt egyből kiértékelték, és aki jó megoldást adott, az maradhatott. Legtöbbször differenciálegyenletek megoldásáról volt szó. Az eredményt kihasználtuk, beszurkáltuk a drótokat, beállítottuk az ellenállások értékét, és megnéztük a kis képernyőn az eredmény grafikus megjelenítését.

A nyári szemeszterben megtanultuk az algort is. Mindenki kapott néhány feladatot, amire ki kellett gondolni és elkészíteni a programot. Ha az sikerült, akkor át kellett írni lyukszalagra. Azt leadtuk. A programot lefuttatták. Aztán mentünk az eredményért.

Attól függetlenül, hogy érdekes munka volt, nagyon imponált nekünk a nagy klimatizált terem, a fehér köpönyeges, fehér gumicipős alkalmazottak, de főleg az extra emberi hozzáállásuk kiképzésünkhöz. A fiatal női alkalmazottak anyai készséggel segítettek, magyarázták a gépek kezelését.

Szóval intelligens munka, intelligens munkahely, intelligens alkalmazottak. És előrelátás. Akkor ugyanis a számítógépek még nagyon ritkák voltak.

Katonai összpontosítás.

„Žatec”. Repülőtér. 1972. Nyár. Egy egész hónap...

Idézőjelbe tettem. A város és a reptér ugyanis jó messzire voltak egymáshoz. (A városka lakóinak szerencséjére...)

Nagy katonai sátorokban laktunk. Egy helyen a liberai gépészhallgatókkal. A térség szélén. (Így nem zavadtunk senkinek, és minket sem zavart senki.) Velünk Kassáról egy fiatal kapitány jött. Ő volt a parancsnokunk. Reggelente szaladtunk egyet, délutánonként meneteltünk egyet. Különben – mintha munkába jártunk volna. Estefelé többnyire rádiót hallgattunk.

„Élményeim”:

Nagy érdeklődéssel figyeltük a legendás extravagáns Bobby Fischer és Boris Spasskij sakk-mérkőzést, mely egész júliusban és augusztusban folyt, - a világbajnoki címért.

Két bokám közt, hátul, kisebesedett az ín. „Feltörte” lábamat a „kanady”. Mikor jobban megnéztem a katonai lábbelit, észrevettem, hogy dróttal volt „bevarrva”. De el láttam magam – egy összehajtogatott zsebkendőt tettem oda.

Egész hónap alatt, minden nap karfiolt ettünk! ...

Szombaton néhányan kimenőre mentek. Másnap kedveszegetten magyarázták: a legközelebbi falu is jó messze volt. Kihalt vidék, omladozó házak, elburnyásodott régi gazdaságok, s ahogy mondták „hetvenéves” „leányok” - a tánchoz.

A kitelepített németek helye...

Ezen a röptéren akkor főleg karcsú, deltaszárnyú M i g 21-es vadászpilóták voltak. Egy alkalommal előttem szerelt a kabinja előtti részben valamit az alapszolgálatos abszolvens. Én csak bámultam a sok bonyolult szerkentyűt az aránylag kis térségben, és minden nagyon nehéznek tűnt. Butának éreztem magamat hozzá, de valahogy önbizalommal, hogy majd én is megtanulom.

A repüléseken is részt vettünk. Érdekességük volt, hogy egész idő alatt zenét engedtek a térségben, ahol a gépeket készítették elő. Nem akármilyen zenét, hanem az ismert számokat, de kiforgatott, pikáns szöveggel. Itt ebben még érezni lehetett 1968 fellazult légkörét.

A nagy hangárban meg még ott volt a bárpulttal elkerített rész. Sört is árultak.

NEGYEDIKES TÖRTÉNETEK

Beiratkozhattunk kedvezményes sofőr kurzusra is. Nekünk otthon nem volt autónk, de valahogy normálisnak tűnt, hogy majd mint mérnököknek, nekünk is lesz. Az oktatást a katonai tanszék egyik robusztus alezredese vezette. A gyakorlatot meg valami keletiesen hutoráló férfi.

Kertész Imrével alkottunk párt. Mindjárt az elején semmi trenazsér, semmi magyarázás, hanem, hogy üljünk a kormányhoz. Imre, hogy: a te apád sofőr, kezdjed.

Beültem hát, mentünk az utcára.

Egy alkalommal nem ment. Beült az alezredes is, hogy vigyük őt haza. Egy csinzsák elé értünk. Hogy menjek egészen a bejáráshoz... A járda, és a mellette levő földszal be volt fújva hóval. Nem tudtam jól tájékozódni, átmentem a földszalon. Az alezredes felfortyant, hogy köszöni az ilyen fuvart...

De ezzel még nem volt vége. Az óra elteltével kormányoztam a Škoda MB-t az internátusunk mögötti garázsba. Egy nyitott kapun kellett átmenni, két betonoszlop között. Az utunkon két elég mély nedves vájat volt. Lehet, hogy a kerék a meredek szélére jutott, mert az autó megcsúszott, és megcélozta az egyik oszlopot. Nem mentünk neki, még közel sem hozzá, de a tréner nem állotta meg egy káromkodás nélkül.

Nem vált hobbymmá a sofőrösködés. Kevés, nem jó volt a gyakorlás.

A garázsok előtt legtöbbször egy volga parkolt. Néha úgy gondoltam, hogy ha majd mérnök leszek, akkor keresek annyit, hogy vehetek egy ilyen Apunak. Hisz munkában vezet a nagy tűzoltó autót, saját kis járműve meg nincs. Azt hiszem rettenetesen megörült volna neki. No, nem lett belőle semmi. Sosem volt rá elég pénzem. (Pedig dolgoztam...)

Főiskolai éveim alatt tanítottam is. A gimnáziumos Vandát. A különben bizonyára tehetséges kislánynak (nem tudom, zenére, vagy táncra járt-e?) nem ment a matematika. Az akkoriban divatos halmazelmélet. Segítettem neki.

Szüleitől azért (azt hiszem) 20 koronát kaptam egy óráért, ami nekem akkor hatalmas összeg volt. Majdnem négy kiló nagyon szép alma árát adta ki.

ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

A tantárgyak:

Žeriavy a výtahy 5,2,-,-
Dopravníky 3,2,-,-
Zemné a stavebné stroje 4,2,-,-
Stavebná mechanika 2,2,-,-
Techn. a montáž žeriavov 2,2,-,-
Hydraulická a pneumatická doprava 2,2,-,-
Projektovanie ocelových konštrukcií -, -,3,2
Konštrukčné cvičenie -, -,0,14
Regulácia a automatizácia dopravných zariadení -, -,2,2
Seminár transportnej techniky -, -,0,2
Projektovanie vnútrozávodnej dopravy -, -,3,2
Stavebné a špeciálne dopravné zariadenia -, -,3,2

Daruk.

A tárgyat egy vendégtanár adta elő. Zsolnáról. Néhány dolgot csehül, néhányat szlovákul nevezett meg. Kicsit érződött óráin, hogy nem tisztán elméleti előadó, valószínűleg a gyakorlatban kezdte.

Szállítószalagok.

Előadója egy ottani közeli vállalat vezetője. Rajta még jobban érződött, hogy nincs ideje eleget foglalkozni előadói munkájával...

Diplomamunka.

Ki – ki megkapta a saját feladatát, és aszerint egy hónapra kiküldtek bennünket a megfelelő vállalathoz. Én Kardos Gyulával, és még valakivel Breznóra a Hídgárba kerültem. A köztudatban itt a darukat gyártó gyár volt.

Én egy építészeti felvonó tervezését kaptam feladatul. Ez a szerkezet lényegében már meg volt oldva, de elektromotorokkal. Nekem meg át kellett alakítani hidraulikus meghajtásra.

Ötödikesek voltunk, éreztük, hogy lassan befejezzük a főiskolát. Ez bizonyos energiát ad az embernek. A másik jó meg az volt benne, hogy hétvégeken hazajárhattam Szombatba, mert Breznó vonattal, Tiszolcon keresztül nem volt tőlünk túl messzire. Lényegében jó volt az is, hogy Breznó, mint kis város könnyen áttekinthető, régies felépítésével eléggé szimpatikus volt.

A másik oldala a dolognak azonban az, hogy a munkahely a gyárban már prózaibb. Elszállásolásunk meg a gyár egyik „legénylakásán” a városon eléggé kintre esett.

Ebédelni a gyár konyhájára jártunk. Eléggé búzlóttek a műanyag tálcák...

Vacsorára aztán újra besétáltunk a városba. Találtunk egy helyes kis kocsmát, ahol jól főztek. Urasan rendeltünk. Akkor még nem voltak túl magas árak.

A diplomamunka konzultánsom egy konstrukciós részleg főnöke volt. Ő valami alkalmazottjára bízott engemet, aki egészen jól ellátott régi dokumentációval. Dolgozhattam egyedül, gondok nélkül.

Az egész megoldásnak azonban volt egy hatalmas bökkenője. Nálunk a hidraulika alkatrészeit csak 160 atmoszféra maximális nyomásra gyártották. Így minden nagyon nagy, nehéz volt. Mikor ezekből összeraktam a szerkentyűt, olyan súlya volt, hogy alig maradt tartalék az emberek vagy az építőanyagok szállítására! (Külföldön akkor már 400, meg 630 atmoszférára mentek. Így az ottani alkatrészek sokkal kisebbek, és könnyebbek voltak. Nem támogathattuk azonban a kapitalistákat behozatallal...)

Breznói legnagyobb élményünk eléggé pikáns... Egy este, már sötétben valami felderítő sétára indultunk. Legjobban valami üzletet szerettünk volna közelebb találni, itt, a mezőn szétszórt nagy épületek közt.

Utunk kezdete szállásunk fala mellett vezetett, mert ott vagy félméternyi széles betonozás volt. Nem kellett a fűre, sárba lépni. A földszint egyik ablaka nyitva volt, beláttunk rajta. Meglepetésünkre a szobában a fiatal gyári titkárnőt (?) fedeztük fel, ahogy beszélget egy idegen, már régebben ott levő hozzánk hasonló személlyel.

Nem lett volna ebben semmi különös, ha a leány nem pont ott, és akkor látta volna el magát vattával... Ráadásul hangosan magyarázva, hogy hogy bűzlött az internátuson egy volt magyar (!) lakótársnője.

Eléggé megzavarodva mentünk tovább. Furcsa volt aztán másnap is, - látni ebédnél a szőkeséget.

ÁLLAMVIZSGA

1973. szeptember 4.

A Breznótól ide vezető úton eléggé igyekezni kellett. Megtervezni a diplomamunka felépítését. Elvégezni a főbb, majd a rutinos számításokat is. Nem csak a szilárdsági feladatokat, hanem például azt is, milyen ellenállást fejtenek ki a csövek, tömlők, elágazások, stb. Kiszámítani: mennyire melegszik fel a folyadék a nagy nyomás alatt. Megtervezni a hűtését, szűrését, stb. Összeszedni az alkalmazott szabványozott alkatrészek megjelölését. És ... létrehozni a szükséges rajzokat.

Akkor még nem voltak a hidraulikus mechanizmusok úgy elterjedve, mint manapság. Ennél fogva a táblázatokban is szerényebben fordultak elő. Például egy nagynyomású tömlő prospektusát végül is csak a katedrán sikerült kijegyzetelni.

Aránylag sok időt felemésztett, míg legépeltettük a kéziratomat. Írógépe sem akárkinek volt...

A harmadik nagy gond: a nagy összeállítási rajz sokszorosítása. E miatt Kassára kellett utaznom. Hamarább, a munka leadása előtt. (Az egész munkát otthon, Szombathelyen végeztem...)

Elejétől fogva igyekeztem a munkát úgy megtervezni, hogy mindenütt maradjon tartalék időm. Mégis, az utolsó lépés hajnalig elhúzódott. A nagy rajzlap beterítette az egész ebédlőasztalt a „kis”-szobánkban. Én meg felettem hajlongtam, jártam körbe, körbe az asztalt. Szörnyen vigyázva, nehogy elkenjem, vagy kidöntsem a tust.

Gondoltam, hogy este befejezem a rajzot, aztán hogy tízre, később hogy éjfélre. De nem! Állandóan volt még mit betölteni.

Életemben először rajzoltam éjjel, hajnalig! Azután egyből az autóbuszra, Kassára.

Államvizsga. Reggel gyülekeztünk tanszékünk épülete előtt. Fekete ruhában. Legérdekesebb témánk Krušinský zakójának a bélése volt... A fekete anyagban piros csíkok húzódtak. Akkor még szokatlanul.

Nem tudom, hogyan, egyszerre csak egy aránylag kis helyiségben voltam, egy tábla, és kiakasztott nagy rajzom előtt. Szemben velem meg vagy négy idős férfi ült. Köztük felismertem soktitulusú vezetőinket is.

Ismertetni kellett diplomamunkámat. Ez nem volt nehéz, hisz hónapokig magam dolgoztam rajta. Egyszerre azonban észrevettem, hogy a nagytekintélyűek egymás közt disputálnak, nem figyelnek. Elhallgattam tehát, vártam.

Elég időbe telt, míg valamelyikük feleszmélt – hogy folytassam.

Egy másik szakaszban következett a „szóbeli” vizsga. Már nem emlékszem, milyen tantárgyakból, de azt tudom, hogy a szilárdságtanból igen, kommunizmusból nem.

Már arra sem emlékszem, mikor, hogyan kaptuk meg a bizonyítványt, két dolog azonban fontos és érdekes rajta. A fontos a jeles, a kitűnő értékelés. Az érdekes meg, hogy a fogalomként számító cseh tanár csak vezetéknévvel írta alá: Dražan.

Megtehettem...

A diploma ünnepélyes kiadására 1973. szeptember 14.-én került sor. Apu jött, Keszeli bácsival, az ő autóján. Nem emlékszem, hogy a mai módon virágcsokrot, vagy valami ajándékot kaptam volna. E dolgokat nem is hiányoltam, ez csak most jutott eszembe (mikor már jómagam is egy csomó hasonló ünnepségen voltam – mint gratuláló). Hazafelé menet azonban megálltunk egy kis vendéglőben (Moldava nad Bodvou) megebédelni.

A diploma körül egy kicsi lelki nyugtalanságom van, annak ellenére, hogy e viharok alig van praktikus jelentősége. A diploma csak kék...

Csak egy hajszál hiányzott a vörösdiplomához. Sajnos a néhány, többnyire furcsa körülmények hatására kapott, és elvett hármast átbillentett a határon.

Nem volt, aki erre figyelmeztetett, buzdított volna az előző években. Meg bennem sem volt szilárd kitűzött cél, hogy erre törekednem kell. (A kritérium az volt, hogy legyen ösztöndíj...)

Hallottunk róla, hogy hasonló helyzetben megengedték – utólag – javító vizsgát tenni. Nekünk sajnos nem. (Ki tudja miért?)

(Hasonló helyzetben volt Kertész Imre, vele együtt igyekeztünk, - sikertelenül.)

TOVÁBBI KIS EMLÉKEK

Órarendek, szaladás.

Ha összeszámoljuk a heti órákat, akkor bizony kijön egy szép nagy szám, jóval 30 fölötte is! Ha ehhez hozzá adjuk azt, hogy az egyes előadások és egyes gyakorlatok egy csomó különféle épületben voltak, a város több, egymástól jó messze levő pontján, akkor nem meglepő, hogy néha bizony eléggé lihegve érkeztünk a következő akcióra. (Akkor az iskola nagy épülete még nem működött.) Így érthető az is, hogy egyik testnevelési óránk már vacsoraidőre esett. Sokszor vágattunk az ebédre is, hogy utána ismét rohanjunk tovább.

Álmodni sem lehetett olyasmiről, amit sok mostani „főiskolás” csinál, hogy besűríti órarendjét a hét három, sőt két napjára, a többen meg pénzt keres, vagy lumpol.

Egyedül ötödikben sikerült megcsinálni, hogy csoportunknak pénteken szabadja volt.

Futball.

Bizonyára az előbbiekkal is összefügg, hogy főleg az alsóbb évfolyamokban e kedvenc dologra is furcsa időpont jutott. Többször szombaton, éjfél előtt. (Ha néhányan ismerősök ott maradtunk hétvégén az internátuson. Ha sok volt a dolgunk, és már untuk a tanulást, számolást, rajzolást. A szaladgálás után nagyon jól esett a kofola, amit a kapus árult. Az internátus kapusa. Mi a focit kis kapukra játszottuk.)

Lezuhanyoztunk, és már aludtunk is.

(Hozzáfűzöm: az intelligens focit szerettem. Amikor a játszótársak ésszel játszottak, nem testi erővel. Ha áttekintették a helyzetet, és ügyesen passzoltak.)

SZM.

Socialistický zväz mládeže.

Ez a politikai ifjúsági szervezet egy helyen összefügg a focival is! Úgy első végén, második elején nagy agitálások folytak. Valószínűleg fentről megbízták néhány aktív társunkat, hogy szervezzenek be minket többieket is. Pont olyan buta módon, mint azt azóta is tapasztalom minden hasonló színvonalú szervezet agitációjánál. Kiragasztottak a folyosó falára egy papírt, ráírva, hogy a SZM vett egy futball labdát, amit a tagoknak kölcsönöz. (Csak a tagoknak!) Lépjünk tehát be!

Sokunkra már akkor rájött a hányinger – ilyesmit látván... Pedig hát még fiatalok voltunk. (Néhányan nagyon tökkel ütöttek nézik a többit...)

No, van itt még egy másik vonatkozású összefüggés is: Mikor hívtak a katedrára (pomocná vedecká sila) – a SZM-től kellett vinnem jóváhagyást, ajánlást, véleményt! A funkciós évfolyamtársam azonban nagyon sokáig akadékoskodott, hogy ír véleményt, de előbb lépjek be! Aminek viszont én nem láttam értelmét...

Könyvtár.

Eleinte nagy jelentőségűnek nézett ki a könyvtár. Később azonban rájöttem, hogy ésszerűbb az iskola könyvtárából kölcsönözni a speciálisan az illető tantárgyhoz írt művet, esetleg fontos kézikönyvet megvenni, mint sok – sok írásból összefüggéseket keresni a tudományos könyvtárban. Itt nagy segítséget nyújtottak tanácsaikkal a felsőbb évfolyamos ismerősök. (Sokszor közvetett ismerősök. Esetleg ismétlősek.) Nagyon buta dolog volt az első évfolyamban matematikából, hogy a házi feladatra kiadott példák szövegét csak a tudományos könyvtárban lehetett lemásolni...

Könyvek.

Mikor már kissé eligazodtam a főiskolás életben, kezdtem figyelni, vásárolni, olvasni nem kimondottan szakkönyveket is. Legalább három érdekeset megemlítek:

Erik von Däniken: Spomienky na budúcnosť. Eltekintve attól, hogy kinek mennyire csiklandozza a fantáziáját, s ki mennyiben ért, vagy nem ért vele egyet, sok érdekeset meg lehet belőle tanulni, például a piramisok méreteiről, stb.

Legnagyobb érdekessége azonban ennek a könyvnek az, hogy nagyon sokan elkérték tőlem elolvasni. Kertész Imre is. Tőle meg valaki ellopta!

Én már bele is nyugodtam, azonban Imre olyan lelkiismeretes, olyannyira bántotta a dolog, hogy állandóan kereste, hogyan szerezhetné meg.

Sok – sok év múlva sikeredett neki. Hozta a könyvet! Ha ilyen lenne a többi ember is!

J. D. Williams: Játékelmélet. Nagyon érdekes könyv. Érthetően, ízléses humorral írva. Mátrixszámítással, stratégiákkal, mini-max elmélettel. Neumann János munkásságát is említve.

John von Neumann: A számológép és az agy.

Amit a tartalma mögött mutat:

- 1, Az igazi szakember az egyenes cselekedete körül is látja, érti a dolgokat!
- 2, Valami örömet, jó érzést ad. Mintha egy nagy emberrel ismerkedtem volna össze. És az időben, mikor a magyarokat sokan annyira becsmérlik, itt egy magyar, aki meggyőzően mutatja: nem kell szégyenkezniem.

Kassán be – be mentem az antikvariátusba is, egy csomó régi könyvet véve Apunak is. Vármegyék, Jósika művei, ... (Sajnos – Apu a nyugdíjt nem élte meg...)

Helga.

Kissé a kultúrához tartozik a mozi is. Néha, elég ritkán, oda is elmentünk. A filmek közül kiemelkedik a „Helga”. A témájában, főleg annak idején, egyedülálló! Férfi – nő kapcsolata, az élet születése, biológiailag, tudományosan, nem kendőzve.

Michal'any.

Egyszer (szerencsére csak egyszer) megesett, hogy haza akartam utazni, és másüve kerültem! Akkor már sokszor utaztam az ismerős személyvonattal az ismerős vágányról. Beszálltam tehát rutinosan. El is indultunk percnyi pontossággal. A kalauz is jött, kilyukasztotta a jegyet. Kis idő múlva azonban valami nem stimmelt. Valahogy másnak tűnt a táj. Felkerestem a kalauzt, - hát nagyjából ugyanolyan irányban, csak más tájra mentünk. Egy más vonaton ültem. Nem fordultunk le nyugatra, Rozsnyó felé, hanem irány kelet!

Kiszálltam hát a legközelebbi alkalommal, kis idő múlva mentem vissza...

TÁRSAK

Sinay, Jarema, Bigoš.

Ők is évfolyamtársaink, évfolyamtársaim voltak. Most mindhárman főiskolai tanárok volt iskolánkon. Nem tudom, az első kettő megismerne-e még? (A harmadikkal egy VTS konferencián találkoztam Pozsonyban. Akkor még elbeszélgettünk.)

A főiskolán ismertük egymást, beszélünk egymással, azonban én többet voltam együtt egy másik csoportban, ők meg szintén a maguk csoportjában. Nem azért említem hát őket, hogy sokat voltunk, dolgoztunk volna együtt, hanem hogy ezen a példán is mutassam, milyen véletlenek befolyásolják néha életünket!

Lehet, hogy ha történetesen lakótársuk, vagy szomszédjuk lettem volna, akkor most én is köztük lennék. A véletlen azonban úgy hozta, hogy szobáink messze voltak egymáshoz. Azon felül másodikban lemaradt tőlem Lajcsi, áttettek a másik internátusba, és azután is sűrűn váltakoztak mellettem a lakótársak.

Ehhez a hármashoz még egy dolgot hozzá kell fűznöm: Hogy ki kerül be az iskolára, ahhoz erősen hozzá járult a politika is. Sokszor úgy, hogy a tanár úr jó kommunista, de butácska volt. Ez a hármas azonban szerintem kivétel. Jól tanultak, „erősek” voltak. Ezt el kell nekik ismerni.

Trebuňa.

Ketten voltak. A katolikus lakótársam ismeretségéhez tartoztak ők is. Tegeződtünk. Annál nagyobb volt a meglepetésem, mikor harmadik után épp a termomechanika friss egyesével az indexemben találkoztam vele az internátusunk előtt. Kezdtünk beszélgetni, és ... ő magázni kezdett!! (Mert bent maradt az iskolán? ... Félt, hogy esetleg megbízzák valami gyakorlat vezetésével a csoportunkban is, és csorbát szenved a tekintélye?)

Furcsa néha az emberek gondolkozása...

Bubenko, Kardos, Kertész.

Bubenko Gyuri a Lajcsi falutársa. Bubival együtt katonáskodtunk (VÚ 1115). Most sikeres vállalkozó.

Kardos Gyuszi sokat tudott nekünk tanácsolni, mert valami rokonja előtte végezte ugyanezt a szakot. Gyuszi Imrével lakott. Hálás vagyok neki, mert egy csomó zeneszámot játszhattam le magnetofonjáról. A főiskola után azonban visszahúzódott, „elveszett”, nem adott hírt magáról...

Kertész Imre. Gyuszival a szomszéd szobában lakott (mikor már ezt ki tudtuk harcolni magunknak). Ők ketten az ipariból jöttek.

Imre is jól tanult, és feladatait tipikus iparista precízséggel teljesítette. Olyannyira, hogy néha azt már kicsit túlzottnak is néztük.

Imre már az ipariból udvarolt mostani feleségének, ami több előnnyel, viszont több kötelességgel is járt. Mi többiek ilyesmiben még járatlanok voltunk. Később élete eléggé nehézre fordult.

Lajcsival, Gyurival, Imrével, mai napig tartjuk a kapcsolatot.

„Idegmunka”.

A főiskolán több magyar, és félig magyar is volt.

Véleményünk egyezett, senki sem tartotta méltónak, hogy valami sikertelenség esetén arra hivatkozzon, hogy ő magyar iskolába járt.

Néha éppen volt hátránya is, de nem olyan, hogy miatta nem végezhetné el valaki a főiskolát.

Sőt rosszállóan nevettük egyik gyengébb társunk fejtegetéseit is:

Valaki véletlenül hallotta, ahogy a vonatban magyarázta, hogy a főiskola az „idegmunka”...

IMMATRIKULÁCIÓ

Mikor már úgy nézett ki, hogy nagyjából meghonosodtunk az első osztályban, akkor olyan beavatás - féle ünnepségen vettünk részt. Még egy hasonló rendezvény volt ötödikes korunkban, mikor már nagyon közel kerültünk a mérnöki diplomához. Fekete cilindert csináltunk magunknak, és bajuszt növesztettünk a második alkalomra.

Balról: Mede, én, Kardos, Bubenko, ...

A második alkalom szintén töréspont az életemben. Itt is volt egy elágazás:

Erre az ünnepségszerűsége barátnőiken keresztül többen meghívtak egy csomó lányt, mivelhogy nálunk gépészeknél ilyenből nagyon kevés volt... Főleg orvostan hallgatókat. Aztán úgy intézték, hogy minden asztalnál vegyes társaság legyen.

Az én bal oldalamba is került egy leányzó. Normális fiatal nő. Nem csúnya, de nem is olyan szép, hogy egyből beleszerettem volna. Lassan szopogattuk decis pohárból a bort. Mindig akadt, aki kínálta. Aztán egyszerre csak éreztem balról, hogy a combunk össze ér, és a kislány elkezd velem foglalkozni. Egy pont, ahol kezdetetett volna szimpatikusnak tűnni. Csakhogy: kezdte az én tempómhoz képest túl gyakran kínálni a poharat. No még ez sem lett volna baj, ám amikor etetni akart, minden lement nullára. Nem gusztusom, hogy valaki ujjával nyomogja számhoz a süteményt, vagy a mogyorót. Találkoztunk, elváltunk. A nevét sem tudom.

Jóval később, már az internátuson sült ki, hogy nem indult a dolog olyan spontánul. A lányt, barátnőjén keresztül irányította hozzám az egyik évfolyamtársam. (Később meg már hatott a bor.)

Ahogy távozáskor a barátaimmal jöttünk ki az épületből, a fenti erkélyről halottuk a lánycsoport ismerős hangjait, aztán alattuk a csobbanásokat a betonon. A sötétben nem láttuk, hogy ki, de valaki hányt közülük...

Abban a pillanatban nem tartottam kíváncsúnak őket...

Út közben mondta Kardos Gyuszi: mikor láttam, hogy megcsóváltad fejedet, már tudtam, hogy a lány hiába igyekszik.

Néhány éve Imre emlékezetében is felbukkant az esemény, elküldte az illető percek fényképét. (Nem közlöm...)

TOVÁBBI (NAGYOBB) EMLÉKEK

„Inkvizíció”.

Hatvankilencben elkezdődött szorítani a politikai hurok. Hatása érződött a főiskolán is. Egyszer csak, egy este elkezdett járni a szobákra évfolyamtársunk Jaro Jarema, hogy „previerky budú”. Mindenkit beosztott egy bizonyos időpontra. Nem emlékszem, milyen érzésekkel mentem hozzá... Politikai aktivitása kivételével (amiből addig nem sokat láttunk) egy volt közülünk...

Főleg a hatvannyolcas orosz megszállásra irányuló nézeteim felől firtatott, közben jegyzetelt. Nem hazudoztam neki, és az orosz megszállást sem istenítettem, így valószínűleg nem volt elégedett...

Jarema 1989 után is megmaradt funkciójában. Évekkel később aztán kis puccs kelt ellene, valakik kikaparták, hogy az ŠtB munkatársa is volt. Vezető funkcióját végül is elvesztette, tanszékén azonban megmaradt.

„Hatvannyolc” máskor is ijesztgetett. A katona katedrán is íratnak velünk egy „kérdőívet”. Nem csináltam magamból sem extra fel – le bólogatót, sem extra oldalra bólogatót... Valószínűleg ez is belejátszott, hogy Žatec után Chotusicére a harci alakulathoz kerültem (és nem Hradec Králové-ra a vezérkarhoz).

Azonban azt hiszem, ha tudtam volna az elején a végét, akkor sem írtam, mondtam volna mást.

Füzetgondok.

Jártam az előadásokra, minden tantárgyra voltak jól olvasható jegyzeteim. Vizsgaidőben felfedezte ezt sok „menő” lusta is. Jöttek aztán „kölcsonőzni”.

Egészen meggazdagodhattam volna belőle, ha olyan lett volna a természetem. No magától senki sem jött rá, hogy valami viszonzást kigondolt volna.

Sőt! Mindjárt elsőben az extra orosz füzetem szórén – szálán eltűnt!

Külön fejezet e téren Kovács Laci, volt gimnáziumi osztálytársam.

A butábbaknál még egy gond merült fel. Én rövidítéseket is alkalmaztam, amit ők nem értettek.

Érdekes, hogy néhány füzetemet évekkel később a munkában is kihasználtam.

Fejlődés.

Ahogy otthonosabban mozogtam a főiskolán, kezdtem urasabban élni. Megmutatkozott ez két vonalon is:

1, Negyedikben, ötödikben már többször lementünk reggel a büfébe reggelizni. Vettünk két kiflit, egy joghurtot, és citromos teát, vagy kakaót. (A joghurtot még üvegekben árulták, és szilárdabb volt mint manapság.)

2, A vége felé többször felcseréltem a vonatot is buszra. Így drágábban, de rövidebben, gyorsabban utaztam. Átszállás nélkül.

Kiadások.

A bevételekről és kiadásokról az egész öt év alatt egy kis füzetet vezettem. 34 oldala telt be az öt év alatt. Így:

TANÉV	BEVÉTEL	KIADÁS	BANKBA
1968-69	5205	3830	1800
1969-70	7141	4790	1800
1970-71	8266	4635	4100
1971-72	7522	4285	1400
1972-73	7722	9943	-2500
ÖSSZESEN	35856	27483	7020,80

Az eltérések: készpénz nálam és banki kamat, elvétele „lottó”.

Bevétel: főleg szociális és tanulmányi stipendium, időben jól lezárt vizsgák, brigád.

Kezdekortól otthonról (júliustól? - okt. 29.) 100,30 + 360 + 500 + 25 + 215 korona.

Október 30.-tól stipendium: havi 420 korona (felsőbb évfolyamokban több is).

Kiadások: főleg szállásra és kosztra, de könyvekre, utazásra, ajándékokra, ... is.

A villamos Kassán eleinte csak 60 fillér volt, a vonat 10,80 (kedvezményel).

Ebéd, vagy vacsorajegy nekünk az internátuson: 2,60 korona.

(Legnagyobb egyedi bevásárlásom: Tesla 444 Super Lux magnetofon szüleimnek.)

Vagyis ... sikerült megkeresnem a főiskolához szükséges pénzt. (Nem teljesen enyém az érdem, ha szüleim gazdagabbak lettek volna, valamivel kisebb lett volna a jövedelmem, a szociális stipendium.)

Az érdekesség kedvéért meg kell említenem két extrémét:

1, Nagyon sokan „ájuldoztak” már akkor is, meg manapság is, hogy milyen hatalmas összegekbe kerül csemetéjük kiiskoláztatása.

2, Mikor egyszer két nagynéném ideiglenesen összekapott, és én nem álltam (jól tettem...) egyik mellé sem, a végén hozzánk jutott egy megjegyzés, hogy „kiiskoláztattak engemet” (mármint ők). Én ezen csak elmosolyodtam...

Nem mintha vártam, vagy többet vártam volna, de azon a mondjuk fél évente 50 vagy 100 koronán elég nehéz lett volna megélnem. (Az igazság miatt: ehhez jött még egy „zsebrádió”, egy barna nadrág, és 50 bon.) (Ez az ellenkező extrém.)

A főiskola értékelése.

Most több mint hatvan évesen, több mint harminc év középiskolai tanítósodás után szintén csak elmosolyognék – ha nem lenne tragikus ... azon hogy mindenki „tudja”, a laikusok közül, hogy mit és hogyan kellene tanítani. Még nagyobb tragédia, hogy a felsőbb szervek is (a minisztérium is) ilyen buta populistá álláspontot hangoztatnak.

Én ilyen okos nem voltam, mi ilyen „okosak” nem voltunk. Azért tehát nem mondtam, ma sem mondom, hogy ezt, vagy amazt kellett volna Kassán tanítani. (Voltak ott okosabb, tapasztaltabb emberek, tudták: mit és miért csináltak.) Más a helyzet néha a hogyan?-nal, de az meg a többi környezetben is előfordul.

Összegezve: eleget szervíroztak a „tudományból” Kassán is. Csak el kellett venni. Az már az egyén dolga volt – mennyit szívott magába a felkínált anyagból. Mennyire volt képes, mennyire volt hajlandó?

Nevesebb, nagyobb, öregebb, jobban ellátott iskoláknak (például Csehországban) egész biztosan voltak, vannak előnyeik. Például a mentalitás, emberi hozzáállás területén is. Amik kihasználásához azonban bizonyára egyből az elején olyan céllal kellene oda menni, hogy magasra törekedek.

Mindenesetre az utóbbi idők tapasztalatai szerint (Trencsény-i „Egyetem”, ...) alaposan oda kell nézni – hogy mit akarunk, hogy mit választunk.

Hibák.

Mai fejjel talán:

1, jóval többet mutatnám, hogy mit tudok, hogy érdeklődöm a dolgok iránt (mert az előadóknak, gyakorlatvezetőknek nincs mindig idejük megismerni mindenkit, aztán a végén, az osztályzáskor az mindenféleképpen alakulhat, banális hatások következtében is).

2, szívósabban mennék a látszólag vesztett célok után is (annak idején mászkálhattam volna a tanár nyakára, hogy vegyen fel a design specializációra).

A többi talán nem teljesen az én hibám...

1, A családban (ha jól tudom) csak János „bátyámnak” (Apu unokatestvérének) volt főiskolája, nem volt tapasztalat, nem volt hagyomány, nem volt ami tanácsot adott volna. Nem volt, ami mondta volna, hogy több is létezik. Nekünk a főiskola volt a tető, a csúcs, a cél, - amivel elégedettek voltunk.

2, Akkoriban eszembe sem jutott, hogy a tanítás felé nézegessek. Az hogy három évtizedet töltöttem így a középiskolán, az több előre nem látható, nem valószínű, katasztrófa következménye. Meg azé, hogy tekintettel voltam másokra...

Innen nézve azonban, ha már tanítottam ... - óriási a különbség például az én életem, és a Sinay Gyuri karrierje közt. Pedig az elején nem voltunk távol egymástól.

Igyekszem erre nem is gondolni, de így van ...

Ebből a szempontból hibák voltak az elfogadott hármasok is:

elsőben:	11 jegyből	1 hármas	
másodikban:	11 jegyből	1 hármas	
harmadikban:	13 jegyből	4 hármas	(az egyik: polit. ekonómiából)
negyedikben:	14 jegyből	2 hármas	
ötödikben:	11 jegyből	0 hármas	

Idő lett volna akármelyiket kiköszörölni. Soha sem volt szükségem az utolsó terminusokra.

EGYETLEN VIZSGÁRÓL SEM DOBTAK KI!

(Nézetem: soha sem biztos, milyen jegyet kap az ember, de ha felkészül a vizsgára, akkor a vizsgát „megcsinálja”).

Soha sem használtam „puskát”!

(Olyan fél kivétel németből a szak – vizsga. Ott megengedték néhány jegyzetünk, fordításunk használatát – amit „puskának” is nevezhetnénk...)

ÁLLÁSKERESÉS

Néhány iskolatársunk már harmadikos, negyedikes korában emlegette, hogy már várnak rá. Számomra a legérdekesebb volt az, aki már kétszer ismételte az évfolyamot. Mindenki ismerte. Az internátus irodáiban, meg a diákszervezetben is – mintha csak otthon lett volna. Egy téglagyár vezetőségébe készült.

Másik évfolyamtársam tejgyárba...

Nekem ilyen kimért utam nem volt. Apunak nem volt megfelelő baráti köre, és úgy nézett ki, hogy nem is igyekezett helyet keresni számomra. Kezdtem hát magam érdeklődni. Amit találtam: vagy két „mechanizátor”-i funkciót a szomszédos falvak földműves szövetkezeteiben. Mikor azonban mentem a járási vezetőségre, elkezdtek mellébeszélni. Végül is kiderült: azok a funkciók el voltak foglalva középiskolát végzett ismerőseikkel, akiket ott meg is akartak tartani, de a látszat miatt pályázatot kellett kiírniuk – főiskolai végzettséget „keresve”.

Eredménytelenség... Valószínűleg szerencsémre... Elmentem volna ilyen munkára is, csakhogy ehhez felesleges lett volna az előbbi munkám. Azon felül, olyan állásra talán alkalmasabb aki falun lakik, akinek ott van a családja, meg az ismerősei.

Kerestem hát tovább. A főiskola egyik termében, egy oszlopra ragasztott kis papíron érdekes hirdetésre akadtam:

Vágújhelyre, egy kutatóintézetbe kerestek gépészt a számítástechnikai részletekre!!

Megtaláltam!!

BAGIRA

A végén könnyíteni kell a témán. Könnyítettek rajtunk is, minden évben, tavasszal a gesztenyefák – a Koménus park szélén.

A Koménus parkban volt a nagy aula, ahol főleg az első években sok előadásunkat hallgattuk. „Ideme do Koménia...” E park mellett szaladtunk a többi órára is, és a városba is. E park mellett volt a tejbár is, ahová a nagyobb vizsgák előtt mentünk „urasabban” reggelizni („lúpačka + kakao”).

Május körül, a vizsgaidőszak előtt, ahogy elfáradva az elmúlt két szemeszter terheitől reggelente itt vágattunk, aztán délután már sokkal kényelmesebben érkezünk vissza (az ellenkező irányból), itt fantasztikus érzés kapott el bennünket. Virítottak a gesztenyék. A nagy virágok és alakuló levelek színkontrasztja, az illatok mámora, no és ami mögöttük volt : a közeli szabadság – valahogy hatalmas adag új energiát töltött belém is. Feltöltött...

Így érezhette magát Bagira is, Kipling fekete párduca, mikor tavasszal karmait élesítette a fák kérgein... Erősnek, cselekvőképesnek.

Boldognak?

**TECHNICKÁ UNIVERZITA
V KOŠICIACH**

Titulná stránka | Univerzita | Fakulty | Celoškolské pracoviská | Vzdelávanie | Rozvoj a výstavba
Riadenie kvality | Alu

Dr.h.c. mult. prof. Ing. Juraj Sinay DrSc.
rektor Technickej univerzity v Košiciach

* 18.12.1949 Bratislava

vzdelanie

november 2002 Dr.h.c. na Bergskej univerzite vo Wuppertali/NSR

jún 2001 Dr.h.c na Univerzite v Miskolci/Maďarsko

1995 Udelená vedecká hodnosť DrSc.

1990 Habilitácia na Bergische Universität - GH Wuppertal, NSR,
Fakulta bezpečnostnej techniky /Sicherheitstechnik/ s prácou "Beitrag zur
Qualifizierung und Quantifizierung von Risiko-Faktoren in der Fördertechnik

1988-1990 Študijný pobyt v rámci nadácie Friedricha Eberta na BUGH
Wuppertal/NSR

1983 Menovaný za docenta na SjF TU v Košiciach pre odbor Dopravná a
manipulačná technika

1978-1983 Odborný asistent na KDSaZ, SjF TU v Košiciach

1978 Obhajoba kandidátskej dizertačnej práce

1974-1978 Asistent a interná ašpirantúra na Katedre dopravných strojov a
zariadení SjF VŠT v Košiciach

1973-1974 Konštruktér vo Vagónke v Poprade

1973 Ukončenie štúdia s vyznamenaním

1968-1973 Štúdium na Strojníckej fakulte Vysokej školy technickej v Košiciach
-zamerania Dopravné stroje a zariadenia

1968 Maturita

1964-1968 Stredná priemyselná škola strojnícka v Košiciach

1955-1964 Základná škola v Tatranská Lomnica